Punkkari Pelle Miljoona sai aikaan uskomattomia

Kun deanit pesivät rasvat hiuksista

Kun *Clapton Is God* -kirjoitukset olivat haalistuneet asemien seinillä ja progressiivinen pop tullut steriiliksi, viisikymmenluku rockeineen pääsi iskemään Suomeen.

Pelle Miljoona laulaa tämän päivän rockia. Hän vastustaa nuorison amerikkalaistumista.

Jotkut nuoret ovat kesken hänen konserttinsa käyneet pesemässä rasvan pois hiuksistaan.

"Deanit katuja kansoittaa ja lyövät kaikkia, / joilla ei oo rasvaa. / Sanovat, se on kapinaa, mä vaan kysyn mitä vastaan. / Suomesta ei saa Amerikkaa, tästä päivästä 50-lukua / jatkuvasti eivät voi sukupolvet paeta.

Deanit sanovat vihaavansa huuttareita ja kommareita. / Pitkätukkia ne potkivat kanssa, ne kun käyttää huumeita. / Nuoriso taistelee keskenään, juuri nyt kun olisi tärkeää / turhautuneen lamasukupolven kapina."

Nämä säkeet ovat johtavan suomalaisen uuden aallon rockideologin Pelle Miljoonan alias Petri Tiilen, 24, laulusta *Yhdistytään*.

Pelle Miljoonan tekstejä on ilmestynyt kirjana *Pelkistettyä todellisuutta*. Hänen ja 1980-yhtyeen uusin lp-levy *Pelko ja viha* on juuri lähtenyt liikkeelle wigwam-efektillä: levyä on myyty paljon ja nopeasti.

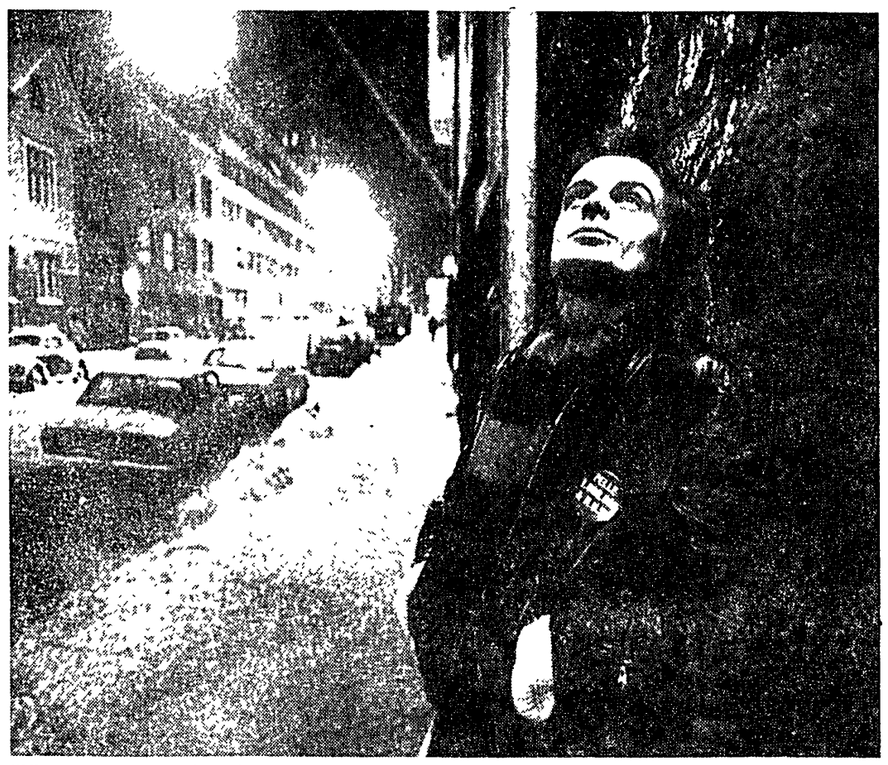

"Hiton nastaa tuollainen huoleton olo ja niin pitää ollakin", sanoo uuden aallon johtava ideologi Pelle Miljoona nuorten 50-luvun ihannoinnista, "mutta se meni todella pitkälle eikä voi enää tämän pitemmälle mennä. Sitä ei pysty enää ruokkimaan . . ."

Asematunnelin herjat

Pelkistetyssä todellisuudessa Pelle Miljoona ottaa kantaa yhteiskunnallisesti. Hän arvostelee vanhempia, nuorison amerikkalaistumista, kadun väkivaltaa, joukkotiedotusvälineitä, byrokratisoitumista, politiikkaa.

Pelle Miljoona ei pidä rasismia todellisena Suomessa.

"Se on muotia", hän sanoo. "Kuvaava oli kun *Polttouhrien* jälkeen kuljin asematunnelissa, niin ensin minulle heitettiin normaalit jutut — hämyt ja muut — ja sitten tuli juutalainen. Juutalaisesta on tullut haukkumasana."

Toistaiseksi kaduilla ovat nahistelleet keskenään viisikymmenlukua ja Amerikkaa ihannoivat nuoret eli deanit sen jälkeen kun viime vuosi oli vienyt mennessään muotipunkkarit eli uuden aallon rockin kannattajat.

Nyt Pelle Miljoona kuitenkin katsoo, että aika on kypsä todellisille punkkareille.

"Jo nyt alkaa näkyä 14—15-vuotiaita, jotka ovat sillä tavalla punkkareita ja diggaavat uutta aaltoa."

Punknuorten ja deanien maailmankuva on erilainen. Siksi Pelle Miljoona pelkää, että ensi kesänä "käydään fragiksia (tapellaan)" näiden nuorisoryhmien kesken.

Jyväskylän rasvat

"Jenkkirauta alla, collegepaita päällä, / jenkkifarkut jalassa, jenkkiröökі kädessä, / nostalgia korvissa, paukkupurkka suussa." (Pelle Miljoona: Mä en jumaloi Amerikkaa).

Rockmusiikin juuret ovat mustien musiikissa. Siksi Englannissa rockilla taistellaan rasismia vastaan tunnuksella *Rock Against Racism*.

Rockin voimaan uskotaan, koska se luo positiivisia rodullisia kytkentöjä.

Uuden aallon perusta on juuri musiikissa. Ruotsissa uusi aalto on suosittua eikä siellä ole lainkaan deaneja — jonkin verran travolta-nuoria kylläkin.

Viisikymmenluku pääsi Suomessa lyömään siihen rakoon, joka syntyi steriiliin progressiivisen popin vanaveteen — ennen kuin aika oli kypsä uudelle aallolle.

Deanit ovat jo vuoden verran käyneet läpi ykkösihanteitaan Elvis Presleytä, Buddy Hollya, Gene Vincentia, Eddie Cochrania. "Kukaan ei voi tehdä niitä uudestaan paremmin", Pelle Miljoona huomauttaa.

Hän uskoo, että tämän tien loppu on lähellä. "Tämä juttu ei voi pitkään mennä läpi. Että aletaan tuottaa viisikymmenluvun lopun ja kuusikymmenluvun alun siirappia, Bobby Darinia ja sen sellaista. Ensi syksynä tilanne on jo toinen. Sitä en osaa sanoa millainen".

Kun Pelle Miljoona oli äskettäin keikalla Jyväskylässä, osa nuoria kävi kesken konsertin pesemässä rasvan pois hiuksistaan.

Pellen humanismi

Pelle Miljoona on peruskoulun luokanopettaja. Hän valmistui viime keväänä. Opiskeluaikanaan hän opetti vuoden.

"Koulu on vain pelkkä klisee. Se vain pitää olla. . . Tällaisessa koneistossa opettaja ja oppilas on vain yksi pieni nappula. Ainakaan normaalissa koulussa en haluaisi opettaa. Jotain tarkkailuluokkaa ehkä tai erityisopetusta. . ."

Lauluillaan Pelle Miljoona ei halua opettaa. "Ne heijastavat vain minun omia kokemuksiani".

Tällä hetkellä Haminasta kotoisin oleva Pelle Miljoona suorittaa siviilipalvelua. Hän työskentelee näkövammaisten ammattikoulussa Leppävaarassa.

Pelle Miljoona sanoo olevansa humanisti. "Minä en usko systeemeihin enkä instituutioihin, vaan yksilöön itseensä. Se on humanismia".

Hän on pettynyt joukkoliikkeisiin, jos kohta hän laulussaan kehottaa nuoria liittymään yhteen: *"Yhdistytään. Murskataan vanha valta. / Lopettakaa. Kaduilla väkivalta".*

"Tietysti joukkoliikkeet ovat edistyksellisiä, mutta tietyssä vaiheessa ne muuttuvat instituutioiksi eivätkä palvele sitä mitä varten ne perustettiin", Pelle Miljoona sanoo.

Pelle, laulu ja kirja

Yhtenä joukkoliikkeenä Pelle Miljoona näkee Pete Q:laisuuden.

"Suurin osa jengistä, joka tuli ulos sieltä (Suomen Kansan Teatterin esityksestä) oli ihan pihalla koko hommasta."

"Se ei ollut kansan teatteria, vaan kulttuuri-ihmisten tekemää teatteria kulttuuri-ihmisille. Ennen Pete Q:ta oltiin todella pohjalla. Siksi se sai sädekehän. En usko, että on yksiä asioita, jotka ovat niin voimakkaita."

Pelle Miljoonasta tuntuu, että hän on pian laulunsa laulanut.

"Laulaminen on ollut minulle aika turhauttavaa", hän sanoo. "Yhteiskunnallinen sanottavani rupeaa olemaan loppu. Minulla ei ole mitään uutta sanottavaa. Enkä aio enää tehdä uudestaan niitä lauluja, jotka olen tehnyt."

"Tietysti reagoin uusiin tapahtumiin, mutta en voi enää samalla lailla käsitellä niitä tai toistaisin itseäni. . ."

"Minun tapani tehdä juttuja tulee muuttumaan", Pelle Miljoona kertoo. "Ajattelen että yrittäisin kirjoittaa kirjan tietyistä elämän vaiheista: kypsymisestä, oman identiteetin löytämisestä, lapsuuden ja nuoruuden illuusioiden hajoamisesta, astumisesta todellisuuteen. . ."

Laulamista Pelle Miljoona aikoo jatkaa ainakin ensi syksyyn.

MATTIESKO HYTÖNEN

Taituruutta ranskalaisin vivahtein

Raimo Sariola, sello ja Matti Raekallio, piano. Sammartini, Bach, Schubert, Brahms. Sibelius-Akatemiassa.

Raimo Sariola edustaa nuoressa sellistipolvessamme loistokkaasti Arto Noraksen koulukuntaa. Taiteilijatyypiltään hän on romanttis-klassinen virtuoosi, Gaspar Cassadóta muistuttavin elegantein piirtein. Nuoren sellistin notkea ja ulospäin suuntautuva temperamentti johtuu kenties hänen osittain virolaisesta verenperinnöstään — vaikka onkin todettava, että jäyhä ja karu suomalainen taiteilijatyyppi alkaa nykyään olla lähinnä myytti.

Konsertti osoitti ilahduttavalla tavalla, että Raimo Sariolan henkinen ja tekninen formaatti on kasvanut entisestään. Hänen sellonsa soi nyt intensiivisemmin ja mahtavammin, jousikädessä on vapautunutta voimaa ja herkkyyttä, ja vasen käsi liikkuu salamannopeasti ja tarkasti otelaudalla.

Sammartinin G-duuri sonaatti oli hallittu ja tasapainoinen pelinavaus. Sellisti tavoitti erinomaisessa yhteistyössä pianistin, Matti Raekallion kanssa sen puhuvan sonoriteetin, joka elävöittää tämänkaltaisen tyylin formelit ja välittää musiikin kauneusarvot kuulijalle.

Bachin soolosellosarjoista lienee vaikeimpia kuudes, D-duuriin kirjoitettu. Tämä saattaa johtua siitäkin, että teos on sävelletty Bachin keksimälle viisikieliselle soittimelle, viola pomposalle, jossa a-kielen yläpuolelle on lisätty vielä e-kieli. Raimo Sariola aloitti sen suureen tyyliin. Preludin sävelaallot etenivät majesteettisesti, ja Courentessa dynaamiset rytmilaihelmat kontrastoituivat tehokkaasti tasaisiin kuvioihin.

Sarabanden ja Gavotti I:n tekstuuri, jossa melodia-ääntä tukee sointupilareiden taaja rivistö, on erityisen vaikeasti toteutettavissa nellkielisellä soittimella. Raimo Sariola on muun ohessa fanaattinen, täydellisyyteen tähtäävä teknikko ja minusta tuntui, että hän näissä osissa jännitti suotta voimansa äärimmilleen. Soinnissa ja tulkintaotteessa oli jotain väkinäistä, solisti oli saavuttanut mahdollisuuksiensa katon, eikä hänelle enää jäänyt riittävästi teknistä ja henkistä liikkumaalaa. Gavotti II olisi saanut soida vielä kaukaisempana Musette-välisoittona, jossa pitkät bassoäänet jäljittelevät säkkipillin sointia.

Väliajan jälkeen Raimo Sariola kohosi jälleen suorituskykynsä huipulle Schubertin a-molli sonaatissa, "Arpeggione". Sävelkielen wieniläisklassiset piirteet korostuivat tässä ilmavassa ja lennokkaassa tulkinnassa, ja romantiikkakin sai osansa kiehtovin värisävyin, jotka koin hetkittäin jotenkin ranskalaisiksi.

Raimo Sariolalla on tuo harvinainen kyky hahmottaa suuria kokonaisuuksia ja samalla pitäytyä myös yksityiskohtiin. Tämä koskee myös hänen partneriaan Matti Raekalliota. Schubertin pianotekstuuri ei avaudu jokaiselle, mutta Matti Raekallio toi esiin yhtä lailla sen solistis-psykologiset kuin orkestraalisetkin ulottuvuudet.

Brahmsin F-duuri sonaatti op. 99 on kuin iltaruskossa liekehtivä elämän meri, ja taiteilijoiden innoitus myötäili sen aaltoja. Ensi osan dramaattiset selloaksentit koskettivat syvästi kuulijaa ja pianon tremolomyrsky yltyi rajuilmaksi. Adagion pizzicatoissa oli paatosta. Molemmat soittajat tajuavat Brahmsin sävelkielen syvyyskomponentit. Pianisti olisi varsinkin ensi osassa voinut hillitä dynamiikkaansa hieman tehokkaammin, mutta tämä vaikutelma saattaa johtua siitä, että hän joutui soittamaan Steinway-flyygelillä, jonka sointikvaliteetti ei enää ainakaan tällaisenaan täytä korkeimpia vaatimuksia.

Demonisen Scherzon jälkeen finaalin pääaihe kuvastaa Brahmsin sielun valoisia kerrostumia, vaikka melodian muutamat mollikäänteet kertovatkin elämän haikeudesta. Raimo Sariola ja Matti Raekallio veivät teoksen inspiroituneeseen päätökseen ja kuulijakunta kiitti heitä runsain aplodein.

ERIK TAWASTSTJERNA

Kaipuun lauluja

S'brent — se palaa. Juutalaisten ghettolauluja toisen maailmansodan ajalta. Elis ja Seela Sella säestäjänä Jani Uhlenius ja yhtye. Kompass Records.

Elis ja Seela Sellan juutalaisen laulun ja runon illat ovat olleet suuria menestyksiä. Nyt tämä taiteilijapari on levyttänyt osan niistä sävelmistä, jotka sisältyivät juutalaiselle ghettolaululle omistettuun ohjelmaan. Levy on saanut nimekseen S'brent — se palaa — S'brent on tunnetuin niistä lauluista, joita krakovalainen puuseppä Mordechai Gebirtig sanoitti ja sävelsi suuren määrän.

Näitä sävelmiä laulettiin, toisen maailmansodan aikana Puolan, Valko-Venäjän ja Ukrainan ghetoissa ja monet niistä myös syntyivät siellä, vainon ja tuhon keskellä.

Varsinaisia sotaisia taistelulauluja on vain vähän mukana. Voi ehkä aluksi tuntua oudolta, että suuri osa sävelmistä on niin viihteellisiä ja haaveellisia. Silloinkin kun sanat kertovat julmuudesta, kuolemasta, taistelusta ja vastarinnasta, melodia saattaa keinua tunteellisen valssin tahtiin. Takana vaistoaa valtavaa tuskaa ja ahdistusta, mutta tuo tuska peittyy usein alakuloisen lohduttaviin säveliin. Kenties juuri tässä on näiden laulujen voima: ne ilmaisevat kaipuuta menneeseen, herättävät nostalgisen kuvan kadonneista, onnellisista päivistä ja paremmasta elämästä. Nykyhetken kauhu katoaa niiden ajaksi. Samalla niiden kyynelei-siin kätkeytyy myös toivon kipinä, usko tulevaisuuteen. Toisaalta jotkut sävelmät puhuvat toivon menettämisestä, alistumisesta kohtaloon.

Bialistok ja Kinderjohrn (Lapsuusvuodet) muistuttavat mustalaismusiikkia, niissä on samaa loputonta haikeutta ja tuudittavaa sentimentaalisuutta kuin Itä-Euroopan romaanien notkahtavissa rytmeissä ja melodioissa, samaa kipeää elämänhurmaa, koditomuuden tunnetta ja kodin kaipuuta.

Ich benk a heim (Kaipaan kotiin) -laulussa katkeruus ja tuska hukkuvat tangon rytmeihin. Sävelmä pursuaa — sellaisena kuin Elis Sella sen esittää — voimakasta, jopa huoletonta elämänhurmaa ja -riemua.

Tango todella näyttää hetkeksi mahtinsa: tämä on tangon taikaa. Musiikki saattoi hyvinkin vahvistaa ihmisten elämänhalua ja antaa heille voimaa kestää kärsimyksiä.

Osa lauluista on kansanmelodioita, joko juutalaisten omaa perinnettä tai slaavilaisilta kansoilta lainattua. Kehtolaulu Linnut unelmoivat henkii ajatonta surullista kohtalontunnetta, mutta sen huokaukset ovat rauhoittavia. Rukous Ani ma'amin (Minä uskon) liittyy ikivanhaan sakraaliseen traditioon, siinä tuntuu olevan suuri annos yhdistävää, kollektiivisuutta luovaa voimaa. Kaikkein apokalyptisin lauluista on levyn nimikkosävelmä S'brent: tuhon ennustus, hätähuuto pimeydestä.

Sävelmät oli tarkoitettu kaikkien laulettavaksi, ne ovat populaarimusiikkia. Elis Sellan äänessä on juuri sitä inhimillistä karheutta ja sentimentaalisuutta, jota nämä laulut kaipaavat. Hän elää näiden laulujen ahdistuksen ja tuskan itsessään, ja tavoittaa myös niiden lämmön ja elämänhalun. Hänen käheässä äänessään on tunteen vuolautta, hän vangitsee aidon sävyn kuin luonnostaan. Seela Sellan lauluissa soi juutalaisen äidin ääni.

Sovitukset ovat Jani Uhleniuksen. Piano, haitari, kitara, klarinetti, mandoliini ja basso herättävät esiin aidosti kansanomaisen, milloin haikean ja valittavan, milloin riemukkaan sävyn.

HANNU-ILARI LAMPILA

Elokuvasäätiö tukee kahta Lassila-filmiä

Suomen elokuvasäätiön hallituksen keskiviikkoisessa kokouksessa myönnettiin kahdelle pitkälle elokuvalle tuotantotukea: P-Kinon Tulipää sai 350 000 mk ja Suomi-Filmin Tulitikkuja lainaamassa 750 000 mk. Kummastakin tuesta puolet on avustusta, puolet lainaa.

Tulipaan tuotantotuki päätettiin yksimielisesti, mutta Tulitikkuja lainaamassa -elokuvalle tuki myönnettiin tiukan äänestyksen jälkeen; äänet olivat 7—6.

Molemmat elokuvat käsittelevät Maju Lassilaa: Tulipää on Lassilan elämänkerta, Tulitikkuja lainaamassa perustuu Lassilan tunnettuun romaaniin.

Äänestyksessä häviölle jääneet kuusi hallituksen jasentä julkistivat keskiviikkona eriävän mielipiteensä, jossa mm. todetaan, etta Tulitikkuja lainaamassa -elokuvan saama 750 000 mk merkitsee sitä, että kuluvana vuonna voidaan tukea Säätiön varoin entista harvempia kotimaisia elokuvia. Eriävän mielipiteen allekirjoittajat ovat Risto Hannula, Reima Kekäläinen, Kullervo Kukkasjärvi, Anssi Manttari, Rainer Panula ja Heikki Peltonen, jotka edustavat hallituksessa vasemmistoa.

Molemmat Saätiön nyt tukemat elokuvat tehdään osin yhteistyossa neuvostoliittolaisten elokuvanvalmistajien kanssa. Kokouksessaan säätiön hallitus merkisi poytakirjaan toivomuksen, etta opetusministeriö huolehtii Tulitikkuja lainaamassa -filmin tarpeellisesta lisärahoituksesta.

Paitsi näiden kahden pitkän elokuvan saama tukea, Säätiön hallitus jakoi lisäksi tukea mm. elokuvateattereiden rakennus- ja kunnostushankkeisiin. Kokonaissumma oli yli 2,3 miljoonaa markkaa.

Eriävä mielipide

Kuuden elokuvasäätiön hallituksen allekirjoittamassa eriävässa mielipiteessä todetaan, etta valtioiden välisen kulttuurivaihtoon perustuvien yhteistuotantoelokuvien pitää kuulua Suomen osalta valtion, lähinnä opetusministeriön, tuen piiriin.

Koska Elokuvasäätiön tehtävanä on tukea nimenomaan kotimaista elokuvaa, ei se allekirjoittajien mielestä voi kansallisen tuotannon perusedellytyksiä vaarantamatta lähteä Tulitikkuja lainaamassa -hankkeen kaltaiseen kalliiseen yhteistuotantoon ilman erillistä lisärahoitusta.

Turun Taideyhdistys on jakanut Ellen ja Magnus Dahlströmin apurahat turkulaisille kuvataiteilijoille.

Kuvanveistäjä Erkki Mykrä sai 8 000 markkaa, taidegraafikko Leo Niemi 2 000 markkaa ja Eija Ruoho 2 000 markkaa.

Aino Räsänen
1.000.000
KIRJAA

Nyt ilmestyy kolmesta hänen teoksestaan uudet edulliset painokset.

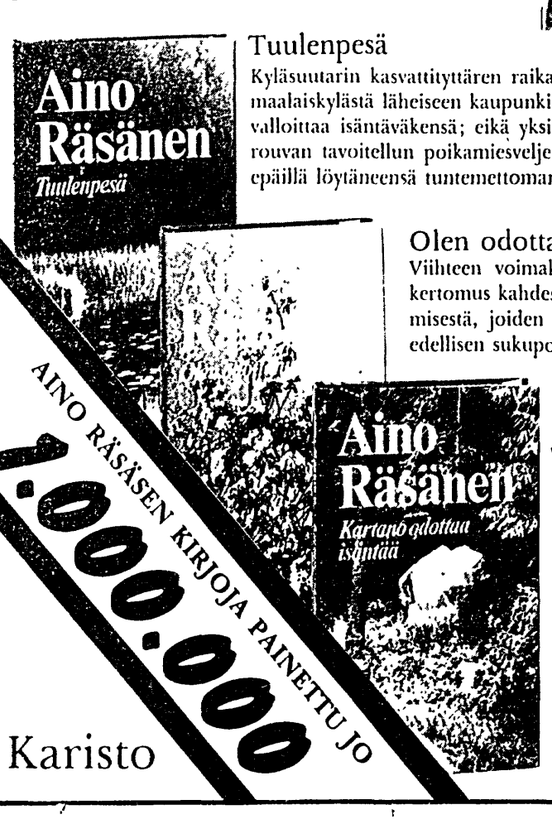

Tuulenpesä
Kyläsuutarin kasvattityttären raikas tarina. Ailin tie johtaa maalaiskylästä läheiseen kaupunkiin, missä herttainen tyttö valloittaa isäntäväkensä; eikä yksin isäntäväkeä vaan myös rouvan tavoitellun poikamiesveljen. Samalla Aili saa syytä epäillä löytäneensä tuntemettoman isänsä . . .

Olen odottanut sinua
Viihteen voimakkailla väreillä ryyditetty kertomus kahdesta kiivasta ja ylpeästä ihmisestä, joiden liitto on hajoamaisillaan edellisen sukupolven syntien tähden.

Kartano odottaa isäntää
Aito, verevä kartanoromaani, jonka viehätys ei vähene milloinkaan. Isännättömän kartanon tulevasta, tuntemattomasta isännästä kilvoittelee kaksi naista, toinen kunnianhimosta, toinen rakkaudesta vanhaan sukutilaan.

Karisto

REXOVENT®
Ilmanvaihtaja. Lämmönhyödyntäjä. Rahansäästäjä.

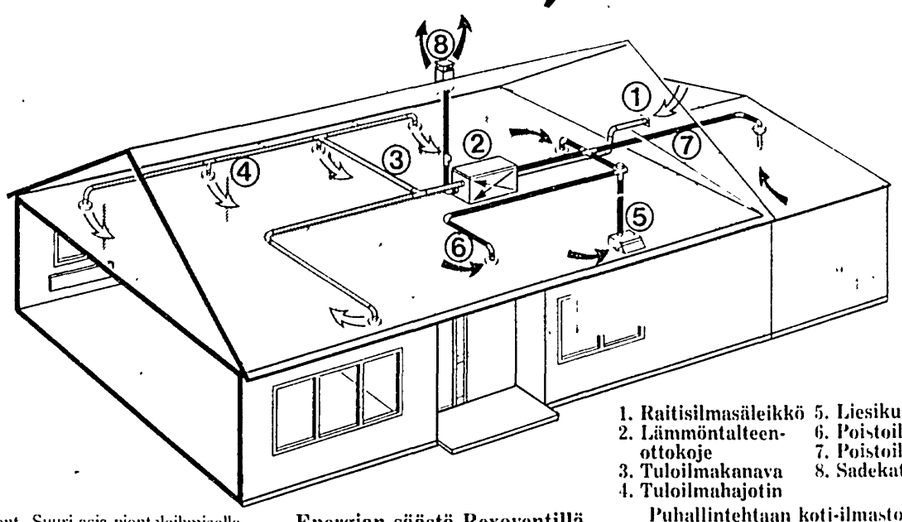

1. Raitisilmasäleikkö
2. Lämmöntalteenottokoje
3. Tuloilmakanava
4. Tuloilmahajotin
5. Liesikupu
6. Poistoilmaventtiili
7. Poistoilmakanava
8. Sadekatos

Rexovent. Suuri asia pientaloihmiselle. Rexovent on pientalojen lämmöntalteenotto- ja ilmanvaihtojärjestelmä.

Kerran lämmitetty ilma ja siihen käytetty energia eivät mene hukkaan, sillä Rexovent ottaa poistoilman lämmöstä talteen jopa 75%.

Kun Rexoventin lämmöntalteenottokoje lämmittää kylmää tuloilmaa, päästään kustannussäästöihin. Ja kun ilma kulkee Rexovent-suodatuksen kautta, saadaan puhdas huoneilma.

Rexovent pitää ilmanvaihdon tasaisena ja kunkin huonetilan ilmanvaihtotarpeen mukaisena.

Pientalorakentaja ja omakotiasukas. Rexoventilla pääset **ihanteelliseen kotiilmastoon** ja samalla säästät kallista energiaa.

Taloon kuin taloon lämmitystavasta riippumatta.

Voit hankkia Rexoventin energiansäästäjäksi talosi lämmitystavasta riippumatta. Rexovent soveltuu sähkö-, öljy- tai ilmalämmitteisiin taloihin.

Rexovent on helppo ja nopea asentaa myös vanhoihin kiinteistöihin. Se käy kaikentyyppisiin pientaloihin – sekä mataliin että korkeisiin ullakkotiloihin.

Hyvin rakennettu tiivis talo ja Rexovent. Siinä se on.

Energian säästö Rexoventillä

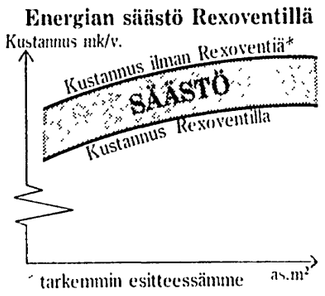

Puhallintehtaan koti-ilmastolaitteet saat täydellisinä, asennusvalmiina paketteina myyntikonttoreistamme tai valtuutetuilta jälleenmyyjiltämme.

Tilaa esite. Soita meille tai postita kuponki.

Suomen Puhallintehdas Oy/
Kodin ilmanvaihto
PL 20, 00601 Helsinki 60

Nimi

Lähiosoite

Postitoimipaikka

HS

Fläkt
Suomen Puhallintehdas Oy

Helsinki puh. (90) 72001, Hyvinkää (914) 17730, Jyväskylä (941) 14524, Kotka (952) 12260, Kuopio (971) 116301, Lahti (918) 29991, Oulu (981) 223733, Pori (939) 19161, Tampere (931) 27630, Turku (921) 374311, Vaasa (961) 242333.